

Anders Holm Joensen

6. maj 1940 – 15. maj 1998

En af dansk ornitologis pionerer og ildsjæle, direktør for Naturhistorisk Museum i Århus dr scient. Anders Holm Joensen, er død i en alder af 58 år.

Anders var fra sin ungdom naturinteresseret og meget aktiv. Inden sin 20 års fødselsdag havde han opnået at være medstifter af Natur & Ungdom (i 1959) og at være medarrangør af studiekredse for Dansk Ornitologisk Forening og Natur & Ungdom, han havde udgivet flere populære hæfter om naturen og foretaget selvstændige feltornitologiske studier i Vestjylland (publiceret i DOFT i 1960) og på Færøerne (publiceret i DOFT i 1960'erne og i bogform i 1966).

Sideløbende med biologistudiet ved Københavns Universitet (1958-1965) og den efterfølgende aftjening af værnepligt nåede Anders at foretage feltstudier bl.a. på Als og Færøerne og i Vestjylland, Lapland og Nordvestgrønland. Hovedvægten i de videnskabelige artikler, som fulgte, var kvantitative beskrivelser af fuglefaunaen i disse vidt forskellige geografiske egne. Blandt andet var Anders en af de første danske ornitologer, som anvendte kortlægningsmetoden til beskrivelse af ynglefuglesamfund og -tætheder.

I 1966 blev Anders ansat som videnskabelig assistent ved Vildtbiologisk Station på Kalø. Her udfoldede han sig frem til 1978, hvor han valgte at tiltræde stillingen som direktør for Naturhistorisk Museum.

Tiden på Vildtbiologisk Station blev højdepunktet i hans faglige karriere. Han organiserede og gennemførte kortlægninger af overvintrende og fældende andefugle i de danske farvande ved hjælp af registreringer fra fly. Takket være denne kæmpepræstation, som blev udført i samarbejde med en række assistenter, værnepligtige og studenter, blev det klart hvilken overordentlig stor betydning de danske farvande har for andefugle. Materialet dannede bl.a. grundlag for disputatsen *Waterfowl populations in Denmark 1965-1973* (Dan. Rev. Game Biol. 9(1), 1974). Anders var den første europæiske vandfugleforsker, der anvendte flytællingsmetoden til systematiske registreringer af vandfugle på havet. Hans arbejde påkaldte sig stor international opmærksomhed og anerkendelse, og det står som en uvurderlig klassisk referencer for eftertiden. Imponerende er også sammenstillingen og bearbejdningen af de store mængder af data, som foregik manuelt uden brug af elektroniske databaser og statistiske værktøjer.

Hans videnskabelige arbejde har dannet grundlag for en bedre beskyttelse af de bestande af andefugle, som overvintrer og fælder i Danmark. Således er de kystnære og marine Ramsar- og EF-fuglebeskyttelsesområder primært udpeget på grundlag af hans afhandlinger. Resultaterne er blevet anvendt i forskrifter for olieberedskab og flyvesikkerhed, ligesom de har afsat betydningsfulde fingeraftryk i jagtlovgivningen.

Som direktør for Naturhistorisk Museum helligede Anders sig først og fremmest driften og fornyelsen af museet og den naturhistoriske formidling. I samarbejde

med det videnskabelige personale arrangerede han en række ornitologiske undersøgelser i specielt Grækenland, som bl.a. beskrev forekomsten af overvintrende vandfugle og rovfugle i landets vestlige del.

Anders nåede at udgive mere end 40 videnskabelige afhandlinger og 100 populærvidenskabelige artikler, bøger og bidrag til bøger. Han var redaktør af *Natur og Ungdom* fra 1960 til 1964, af DOFT fra 1965 til 1972, af *Danish Review of Game Biology* fra 1967 til 1978, af *Natur og Museum* siden 1982 og af *Natura Jutlandica* siden 1989. Anders forstod en simpel regel: Gør aldrig tingene sværere end de er. Således var han ikke alene selv en formidlings mester, men også en stor støtte for andre publicerende forskere. Han bestred en række poster i videnskabelige råd og udvalg, bl.a. var han medlem af Dansk Ornitologisk Forenings hovedbestyrelse fra 1965 til 1971.

Samtidig med at være dybt fagligt engageret var Anders et meget socialt og humoristisk menneske, der holdt af festligt lag, sang og musik, ofte til langt ud på de små timer. Ikke mange kunne følge med til hans ubændige, ofte rastløse energiudfoldelse og livsnydelse. Desværre brændte han sit lys i begge ender.

Anders var drevet af en stor kærlighed til fuglene og naturen, en faglig nysgerrighed og ambition, forstået som den blanding af stræben og stædighed, der skal til for at nå et fagligt mål. I felten var Anders i sit es, men selv i et stramt program skulle der altid være tid til at dyrke andre interesser, spændende fra det kulturelle og historiske til det gastronomiske. Fra rejterne lettest at fange ved lavvande midt på dagen, blev fangsten og mærkningen af Ederfugle i Stavns Fjord tilrettelagt derefter.

Hans bidrag var stort. Æret være hans minde.

Jesper Madsen